नेपाल सरकार

राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण

पुनर्निर्माणको तीन वर्षका प्रगति अवस्था र आगामी कार्ययोजना

मितिः- २०७५/०९/१०

प्रस्तुति
सुशील ज्ञवाली
प्रमुख कार्यकारी अधिकृत

प्रस्तुतीकरणका विषयवस्तुहरु

१. निजी आवास पुनर्निर्माण
२. शिक्षण एवं स्वास्थ्य संस्थाहरुको पुनर्निर्माण
३. सरकारी एवं सुरक्षा निकायका भवनहरुको पुनर्निर्माण
४. पुरातात्विक एवं सांस्कृतिक सम्पदाहरुको पुनर्निर्माण
५. ग्रामीण सडकहरुको पुनर्निर्माण
६. आर्थिक-सामाजिक पुनर्स्थापना
७. वित्तीय व्यवस्थापन
८. पुनर्निर्माणको दीगोपना र हस्तान्तरण

१.निजी आवास पुनर्निर्माण

क. अनुदान वितरण

विवरण	सङ्ख्या	प्रतिशत	कैफियत
जम्मा लाभग्राही	८,८४,८००		८,२२,९०९ पुनर्निर्माण ६१,८९१ प्रवलीकरण
अनुदान सम्झौता गरेका लाभग्राही	७,४२,१३५	९०	जम्मा लाभग्राही सङ्ख्याको आधारमा
पहिलो किस्ता लिएका लाभग्राही	७,३३,९०५	९९	अनुदान सम्झौताका आधारमा
दोस्रो किस्ता लिएका लाभग्राही	५,२३,३७३	७१	,,
तेस्रो किस्ता लिएका लाभग्राही	३,३५,४८५	४५	,,
निर्माण सम्पन्न घर	३,३७,३१९	४५	,,
निर्माणाधीन घर सङ्ख्या	२,३३,३४३	३२	,,
निर्माण सम्पन्न र निर्माणाधीन घर सङ्ख्या	५,७०,६६२	७७	,,

१.निजी आवास पुनर्निर्माण

(ख) गुनासो सुनुवाइ र पुनरावेदन

सि.नं.	विवरण	संख्या
१	कुल गुनासो दर्ता	४,३६,९११
२	पुन: सर्वेक्षण गरिएका घर	१,२९,४१०
३	सूचना प्रणालीबाट पुनरावलोकन गरिएका गुनासो	४,३४,९१३
४	पुनरावलोकनबाट थपिएका लाभग्राही	१,३१,७३२ (८८,१०५ पुनर्निर्माण र ४३,६२७ प्रबलीकरण)
५	प्राधिकरणको टोल फ्रिबाट सेवा लिनेको सङ्ख्या	२५,०००
६	पुनरावेदन समितिमा दर्ता भएका निवेदनपत्र	३,२१२
७	जाँचबुझ गरी दर्ता भएका निवेदन	११८५
८	प्रमाण बुझ्ने प्रयोजनका लागि भएका आदेश	५८२
९	प्रत्यार्थी झिकाउने मुद्दा	८५

१.निजी आवास पुनर्निर्माण

(ग) निजी आवास पुनर्निर्माणसम्बन्धी नीतिगत व्यवस्था र कार्यप्रणाली

- मूल लक्ष्य- भूकम्पपीडित सबैको सुरक्षित आवासको सुनिश्चतता
- भूकम्पपीडित परिवार कोही नछुटून् र कोही नदोहोरिउन् भन्ने सोच
- पारदर्शिताको सुनिश्चितता- बैङ्क खातामार्फत अनुदान रकम भुक्तानी
- सुरक्षित आवास पुनर्निर्माणको मूल आधार- प्राविधिक निरीक्षणका आधारमा तीन किस्तामा तीन लाख रुपियाँ अनुदान।
- प्राविधिक सेवाको सहज पहुँचका लागि वडा तहमा इन्जिनियर एवं डकर्मीहरू परिचालन।
- स्थानीय तहमा कार्यजिम्मेवारी, स्रोत/साधन र अधिकार हस्तान्तरण- संस्थागत दिगोपना र सङ्घीयताको कार्यान्वयन
- टोल तथा बस्तीहरूमा पुनर्निर्माण सामुदायिक समितिको व्यवस्थाद्वारा पुनर्निर्माण कार्यमा समन्वय, आपसी सहयोग र जनचेतनामा अभिवृद्धि

१.निजी आवास पुनर्निर्माण

(ग) निजी आवास पुनर्निर्माणसम्बन्धी नीतिगत व्यवस्था र कार्यप्रणाली

- प्रत्येक स्थानीय तहमा पुनर्निर्माण समन्वय समिति र कार्यान्वयन एकाइको व्यवस्था- स्थानीय तहमै पुनर्निर्माण कार्यको कार्यान्वयन, अनुगमन र समीक्षा
- जिल्ला तहमा पुनर्निर्माण समन्वय समितिको व्यवस्था- पुनर्निर्माणमा तीनै तहका जनप्रतिनिधि परिचालन र अनुगमनकारी भूमिकाको सुनिश्चितता
- केन्द्रीय तहमा प्रधानमन्त्री अध्यक्ष र प्रमुख प्रतिपक्ष दलका नेता उपाध्यक्ष रहने गरी पुनर्निर्माण राष्ट्रिय परामर्श परिषद् र निर्देशक समितिको व्यवस्था- पुनर्निर्माणमा सत्तापक्ष एवं प्रतिपक्षी दलको साझा नेतृत्व र सहकार्यको परिकल्पना
- सबै भूकम्पपीडितको विवरण सूचना प्रणालीमा आबद्ध- पुनर्निर्माण एवं अनुदान वितरण व्यवस्थापनमा सहजता र विश्वसनीयता ।
- घर पुनर्निर्माण गर्न नसकेका र ऋण आवश्यक पर्ने लाभग्राहीलाई तीन लाख रुपियाँसम्मको पाँच वर्षको सरल ऋणको व्यवस्था ।
- स्ववासी, भूमिहीन, गुठी, मोही जस्ता समस्या रहेका जग्गामा बसोबास गरेका भूकम्पपीडित लाभग्राहीलाई निस्सा कागज वा स्थानीय तहको सिफारिसका आधारमा आवास पुनर्निर्माण अनुदान दिइने व्यवस्था ।

१.निजी आवास पुनर्निर्माण

(ख) बस्ती स्थानान्तरण

सि.नं.	विवरण	संख्या
१	अध्ययन गरिएका सम्भावित जोखिमयुक्त बस्ती	१,०७५
२	सुरक्षित बस्ती (केही गर्नु नपर्ने)	४६३
३	सुरक्षित बनाउन सकिने जोखिमयुक्त बस्ती	३५६
४	असुरक्षित बस्ती	२७२
५	एकीकृत बस्ती बसाउनका लागि भौगर्भिक अध्ययन गरिएको स्थान	१९
६	असुरक्षित बस्तीमा रहेका लाभग्राहीको सङ्ख्या	३,९७५
७	जग्गा खरिद अनुदान लिइ जग्गा व्यवस्थापन गरेका लाभग्राही सङ्ख्या	१३१५
८	सुरक्षित बस्तीका लागि जग्गा उपलब्ध गराइएको लाभग्राहीको सङ्ख्या	६४८
९	सुरक्षित जग्गा उपलब्ध गराउन बाँकी लाभग्राही सङ्ख्या	२,०१२

स्थानान्तरण लाभग्राहीका लीगि दुई लाख रुपियाँ जग्गा खरिद अनुदान वा वैकल्पिक जग्गा उपलब्धताको सुनिश्चिता- व्यक्तिगत स्वतन्त्रताको सम्मान र द्रुततर आवास निर्माणको सुनिश्चितता

१.निजी आवास पुनर्निर्माण

(ङ) एकीकृत बस्ती पुनर्निर्माण

- एकीकृत बस्ती पुनर्निर्माणका लागि प्राप्त प्रस्ताव : ३७ वटा
- योजना स्वीकृत भएका एकीकृत बस्ती : २९ वटा
- साझेदार संस्थासहित पुनर्निर्माण भइसकेका एकीकृत बस्ती : २ वटा
- एकीकृत बस्तीतर्फ आकर्षण गर्न विशेष व्यवस्था : आधारभूत पूर्वाधारका लागि सम्बन्धित समुदायलाई प्रतिपरिवार हिमाली, पहाडी र तराई क्षेत्रमा क्रमश : ५, ४ र ३ लाख रुपियाँका दरले पूर्वाधार विकासमा अनुदानको व्यवस्था ।

१.निजी आवास पुनर्निर्माण

(च) जोखिम वर्गमा पर्ने लाभग्राहीसम्बन्धी विशेष व्यवस्था

- जोखिम वर्ग (अर्थात १५ वर्षमुनिका बालबालिका र ७५ वर्षमाथिका ज्येष्ठ नागरिक वा अपाङ्गता भएका व्यक्तिमात्र रहेका घर/परिवार) मा पर्ने जम्मा लाभग्राही सङ्ख्या : १८,०००
- जोखिम वर्ग लाभग्राही थप अनुदान : ५० हजार रुपियाँ प्रतिलाभग्राही
  - थप अनुदान प्राप्त गर्ने कुल लाभग्राही : २,०००
  - थप अनुदान प्राप्त गर्न बाँकी लाभग्राही : १६,०००

१.निजी आवास पुनर्निर्माण

(छ) परम्परागत सम्पदा बस्ती पुनर्निर्माण

- काठमाडौँ उपत्यकाभित्र र बाहिरका ५२ वटा परम्परागत सम्पदा बस्तीहरूको विस्तृत गुरुयोजना तयार गरी सोहीअनुसार पुनर्निर्माण गरिने ।
- उपत्यकाभित्रका बुङमती, खोकना र साँखु एवं उपत्यकाबाहिरका नुवाकोट दरबार क्षेत्र, गोरखा दरबार क्षेत्र र दोलखा भीमेश्वर मन्दिर क्षेत्रलाई परम्परागत सम्पदा बस्तीका रूपमा सूचीकृत गरी पुनर्निर्माण कार्य अघि बढाइएको ।
- परम्परागत सम्पदा बस्तीसम्बन्धी विशेष मापदण्ड स्वीकृत भई कार्यान्वयनमा ल्याइएको।
- परम्परागत सम्पदा बस्तीभित्र निजी आवास, आधारभूत पूर्वाधार तथा प्राचीन स्मारकहरूको संरक्षण एवं पुनर्निर्माण कार्य गुरुयोजनामुताबिक सरकार र स्थानीय समुदायको सहकार्यमा गरिने ।
- परम्परागत ६ वटा सम्पदा बस्तीका सबै भूकम्पपीडित लाभग्राहीलाई प्रतिघर/परिवार थप ५० हजार रुपियाँ अनुदानको व्यवस्था ।

१.निजी आवास पुनर्निर्माण

(ज) निजी आवास पुनर्निर्माणसम्बन्धी लक्ष्य

- पहिलो किस्ता लिएका सबै लाभग्राहीको निजी आवास पुनर्निर्माण सम्पन्न गर्ने समयावधि आ.व. २०७५/२०७६ भित्र ।
- गुनासो, जग्गा समस्या, परम्परागत बस्ती, बस्ती स्थानान्तरण वा जोखिम वर्गमा पर्ने लाभग्राहीहरूको निजी आवास पुनर्निर्माण सम्पन्न गर्ने समयावधि : आ.व. २०७६/२०७७ भित्र ।
- एकीकृत बस्ती, बस्ती स्थानान्तरण तथा परम्परागत बस्तीहरूको पुनर्निर्माण सम्पन्न गर्ने समयावधि : आ.व. २०७७/२०७८ प्रथम चौमासिक भित्र ।

२. शैक्षिक एवं स्वास्थ्य संस्थाहरूको पुनर्निर्माण

विवरण	पुनर्निर्माण गर्नुपर्ने	पुनर्निर्माण सम्पन्न		पुनर्निर्माण भइरहेका		पुनर्निर्माण सुरु गर्न बाँकी		आगामी लक्ष्य		
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	आ.व. २०७५।७६ भित्र	आ.व. २०७६।७७ भित्र	आ.व. २०७७।७८ को प्रथम चौमासिक
विद्यालय भवन	७५५३	४१७२	५५	१९२१	२५	१४६०	२०	७० प्रतिशत	९० प्रतिशत	१०० प्रतिशत
विद्यालय कक्षा कोठाहरू	४९६८१	१७५७८	३६	१५१४०	३०	१६९६३	३४	६० प्रतिशत	९० प्रतिशत	१०० प्रतिशत
विश्वविद्यालय एवं कलेजहरू	३०	२	७	२१	७०	७	२३	४० प्रतिशत	८० प्रतिशत	१०० प्रतिशत

२. शैक्षिक एवं स्वास्थ्य संस्थाहरूको पुनर्निर्माण

विवरण	पुनर्निर्माण गर्नुपर्ने	पुनर्निर्माण सम्पन्न		पुनर्निर्माण भइरहेका		पुनर्निर्माण सुरु गर्न बाँकी		आगामी लक्ष्य		
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	आ.व. २०७५।७६ भित्र	आ.व. २०७६।७७ भित्र	आ.व. २०७७।७८ को प्रथम चौमासिक
स्वास्थ्य संस्थाहरू	११९७	६४३	५४	१४५	१२	४०९	३४	६५ प्रतिशत	८० प्रतिशत	१०० प्रतिशत
पूर्ण क्षति	५४४	३१२	५८	५१	९	१८१	३३	६५ प्रतिशत	७५ प्रतिशत	१०० प्रतिशत
आंशिक क्षति	६५३	३३१	५१	९४	१४	२२८	३५	६५ प्रतिशत	९० प्रतिशत	१०० प्रतिशत

३. सरकारी एवं सुरक्षा निकायका भवन पुनर्निर्माण

विवरण	पुनर्निर्माण गर्नुपर्ने	पुनर्निर्माण सम्पन्न		पुनर्निर्माण भइरहेका		पुनर्निर्माण सुरु गर्न बाँकी		आगामी लक्ष्य		
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	आ.व. २०७५।७६ भित्र	आ.व. २०७६।७७ भित्र	आ.व. २०७७।७८को प्रथम चौमासिक
सरकारी भवन	४१५	२४८	६०	१४५	३५	२२	५	७५ प्रतिशत	९० प्रतिशत	१०० प्रतिशत
पूर्ण क्षति	१६२	१६	१०	१२६	६८	२०	१२	३० प्रतिशत	८० प्रतिशत	१०० प्रतिशत
आंशिक क्षति	२५३	२३२	९२	१९	७	२	१	९५ प्रतिशत	१०० प्रतिशत	
सुरक्षा निकायका भवन	३८३	१०३	२७	१०२	२७	१७८	४६	६० प्रतिशत	९५ प्रतिशत	१०० प्रतिशत
नेपाली सेना	२०४	५५	२७	७	३	१४२	७०	६० प्रतिशत	९५ प्रतिशत	१०० प्रतिशत
नेपाल प्रहरी	१३९	१७	१२	८६	७२	३६	२६	६० प्रतिशत	९० प्रतिशत	१०० प्रतिशत
सशस्त्र प्रहरी	३१	२५	८१	६	१९	-	-	९० प्रतिशत	१०० प्रतिशत	
राष्ट्रिय अनुसन्धान विभाग	९	६	६७	३	३३	-	-	८० प्रतिशत	१०० प्रतिशत	

४. पुरातात्विक एवं सांस्कृतिक सम्पदाहरूको पुनर्निर्माण

विवरण	पुनर्निर्माण गर्नुपर्ने	पुनर्निर्माण सम्पन्न		पुनर्निर्माण भइरहेका		पुनर्निर्माण सुरु गर्न बाँकी		आगामी लक्ष्य		
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	आ.व. २०७५।७६ भित्र	आ.व. २०७६।७७ भित्र	आ.व. २०७७।७८को प्रथम चौमासिक
(भूकम्प अति प्रभावित १४ जिल्ला)	७५३	२०१	२७	३०९	४१	२४३	३२	५० प्रतिशत	७५ प्रतिशत	१०० प्रतिशत

४. पुरातात्विक एवं साँस्कृतिक सम्पदाहरूको पुनर्निर्माण

गुम्बा पुनर्निर्माण

- क्षति भएका गुम्बाको सङ्ख्या : १३२०
- मर्मत सम्भार गर्नुपर्ने गुम्बाको सङ्ख्या : ४०२
- पुनर्निर्माण गर्नुपर्ने गुम्बाको सङ्ख्या : ८९५
- पुनर्निर्माण र प्रबलीकरणका लागि ५ अर्ब ८५ करोड रुपियाँ लाग्ने अनुमान ।

- एक सय वर्षभन्दा पुराना र दुई हजार वर्गफिट भन्दा बढी क्षेत्रफल भएका गुम्बा प्राधिकरणमार्फत गरिने ।
- एक सय वर्षभन्दा कमका गुम्बा पुनर्निर्माणका लागि प्राधिकरणले स्थानीय तहमार्फत ५० प्रतिशत रकम उपलब्ध गराउने र बाँकी लागत सम्बन्धित स्थानीय तह एवं स्थानीय गुम्बा विकास तथा व्यवस्थापन समितिमार्फत बेहोर्ने ।

५. ग्रामीण सडक पुनर्निर्माण

आयोजना	पुनर्निर्माण गर्नुपर्ने	पुनर्निर्माण सम्पन्न		पुनर्निर्माण जारी		पुनर्निर्माण सुरु हुन बाँकी		आगामी लक्ष्य		
		सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	सङ्ख्या	प्रतिशत	आ.व. २०७५।७६ भित्र	आ.व. २०७६।७७ भित्र	आ.व. २०७७।७८को प्रथम चौमासिक
ग्रामीण सडक	८३	३	४	३८	४६	४२	५०	६० प्रतिशत	८० प्रतिशत	१०० प्रतिशत
	१०५१ कि.मि.	२८ कि.मि.	३	७०७ कि.मि.	६७	३१६ कि.मि.	३०	६० प्रतिशत	८० प्रतिशत	१०० प्रतिशत

६. आर्थिक-सामाजिक पुनर्स्थापना

- जीविकोपार्जन

➢ कृषि विकास मन्त्रालय, पशुपन्छी विकास मन्त्रालय, उद्योग मन्त्रालय तथा विभिन्न कार्यक्रमका लागि कुल १ अर्ब १० करोड ८१ लाख रुपियाँ खर्च भएको।
➢ भूकम्प पीडितलाई प्राथमिकता दिने व्यवस्था सहित व्यावसायिक सहुलियत ऋणसम्बन्धी एकीकृत कार्यविधि कार्यान्वयन।
➢ विभिन्न गैरसरकारी संस्था, व्यक्ति तथा स्थानीय समुदायमार्फत कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको।

- डकर्मी तालिम : ५१,६४९

७. वित्तीय व्यवस्थापन

- पञ्चवर्षीय पुनर्निर्माण तथा पुनर्स्थापना योजनाअनुसार कुल बजेट आवश्यकता: ९३८ अर्ब रुपियाँ
- दाता सम्मेलनमा प्रतिबद्धता व्यक्त भएको रकम : ४१० अर्ब रुपियाँ (त्यसमध्ये ६७ अर्ब राहत तथा उद्धार एवं अन्य कार्यक्रममा खर्च भई पुनर्निर्माणमा भएको वास्तविक प्रतिबद्धता जम्मा ३४३ अर्ब रुपियाँमात्र) ।
- सम्झौता रकम : २६२ अर्ब रुपियाँ

पुनर्निर्माणमा खर्च

- आ.व. २०७४।७५ सम्मको कुल खर्च : १८६ अर्ब रुपियाँ (सरकार : ११९ अर्ब रुपियाँ र दातृ निकाय : ६७ अर्ब रुपियाँ) ।
- आ.व. २०७५।७६ का लागि प्रस्तावित बजेट : १५१ अर्ब रुपियाँ ।

७. वित्तीय व्यवस्थापन

- भारतीय एक्जिम बैङ्कको खर्च गर्न नसकिने रकम अन्य पूर्वाधार विकासमा खर्च गर्ने गरी प्राधिकरणलाई आवश्यक पर्ने बजेट स्रोतान्तर मार्फत व्यवस्था मिलाउने कार्य अघि बढाइएको ।
- पञ्चवर्षीय पुनर्निर्माण तथा पुनर्स्थापना योजनाको मध्यावधि मूल्याङ्कन गरी वास्तविक वित्तीय आवश्यकता आकलनसहितको वित्तीय व्यवस्थापन योजनाको मस्यौदा तयार भई स्वीकृतिको प्रक्रियामा रहेको ।
- परिमार्जित पुनर्निर्माण तथा पुनर्स्थापना योजना एवं वित्तीय व्यवस्थापन योजनाका आधारमा अर्थ मन्त्रालय एवं प्राधिकरणले थप सहयोग प्राप्तिका लागि दातृ निकायहरूसमक्ष पहल गर्ने ।

८.पुनर्निर्माणको दिगोपना र हस्तान्तरण

- विपद् व्यवस्थापनसम्बन्धी संवैधानिक एवं कानुनी व्यवस्थाबमोजिम तीनै तहका सरकारसँग सहकार्य गरी पुनर्निर्माणसम्बन्धी ज्ञान, सिप र अनुभव हस्तान्तरण गरिने ।
- सङ्घीय तहमा प्रस्तावित राष्ट्रिय विपद् जोखिम व्यवस्थापन प्राधिकरणसँग विशेष समन्वय र सहकार्य गरिने ।
- पुनर्निर्माणसम्बन्धी सम्पूर्ण प्रक्रिया र क्षेत्रगत अनुभवहरूको डकुमेन्टेसन कार्य अघि बढाइएको ।
- भूकम्पसम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय स्तरको म्युजियम तथा अनुसन्धान केन्द्र स्थापनासम्बन्धी गृहकार्य अघि बढाइएको ।
- प्राधिकरणमा हाल रहेको सूचना प्रणालीलाई सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहमा हस्तान्तरण गर्ने प्रक्रिया अघि बढाइएको ।
- प्रत्येक स्थानीय तहमा जोखिम विपद् नक्शाङ्कन कार्य अघि बढाइने र त्यसलाई स्थानीय तहको भू-उपयोग योजना एवं योजना तथा भवन मापदण्ड तयारीको आधारका रूपमा प्रयोग गरिने ।
- प्रत्येक गाउँपालिका एवं नगरपालिकालाई राष्ट्रिय भवन संहिता लागु गराउन विशेष सहयोग कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
- गोरखा एवं सिन्धुपाल्चोकमा भूकम्प स्मृति पार्कहरूको पुनर्निर्माण गर्ने ।

धन्यवाद